

Таклиф

Кейинги вақтларда юртимизда жой номлари масаласида, хусусан, айрим туманлар, қўрғон қишлоқлар, кўчалар ва бошқа объектларнинг шўрроқлар даврдан қолган эски номларини янгилик билан алмаштириш бўйича каттагина ишлар қилинаётгани кўзга ташланади.

Кўчангиз номланган кишини танийсизми?

Шу билан бир вақтда республикаимиз, хусусан, пойтахт Тошкент шаҳри хариталарида хали шўрроқ номлар ҳам сақланиб қолмоқда, улардан имконияти борича тезроқ воз кечиш, уларни яқин ва узоқ келажакда ҳам ўзбек халқининг барча қатламлари учун бирдек тушунарли, яқин ва қадри бўлиб қолаверадиган номларга алмаштириш бугуннинг долзарб вазифаларидан бири бўлиб қолиши шарт.

Мен ўтган асрнинг 60-йилларида бу аёл...

Қадрият

Барҳаёт анъаналар

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Олий ва махсус таълим вазирлиги Урта махсус касб-хунар таълими маркази, Маданият ва спорт ишлари вазирлиги ҳамда "Олтин мерос" Халқаро хайрия жамғармаси билан ҳамкорликда Республика академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўртасида "Барҳаёт анъаналар" фольклор фестивал-танловини ўтказди.

Сана

Бугун қандай кун?

- 14 июнь. Бу кунда жаҳон тарихида қуйидаги муҳим ҳодисалар рўй берган:
1644 йил. Машҳур француз физиги, электростатиканинг асосий қонуни муаллифи Шарль Кулон дунёга келди.
1777 йил. АҚШ байроғи қабул қилинди.
1791 йил. Булажак император Наполеон оддий аскар сифатида артиллерия полкига хизматга кирди.
1800 йил. Веймарда Шиллернинг «Мария Стюарт» пьесаси намоён бўлиб ўтди.
1841 йил. Кингстон шаҳрида Канаданинг илк парламенти иш бошлади.
1868 йил. Австриялик врач-патоолог, инсон қон гуруҳлари кашфиётчиси Карл Ландштейнер туғилди.
1898 йил. Россияда биринчи марта бахона иш қонуни 11,5 соатга қисқартрилди.
1900 йил. Гавайи ороллари Қўшма Штатлар ҳудуди деб эълон қилинди.
1907 йил. Норвегия аёллари овоз бериш ҳуқуқига эга бўлишди.
1912 йил. Лион шаҳрида жиноят саҳралари акс этган фильмлар намоён бўлиб тақдирланди.
1919 йил. Инглиз учувчилари Жон Алкок ва Артур Браун Атлантика океани устидан учиб ўтган илк инсонлар бўлишди.
1928 йил. Лотин Америкасининг машҳур инкилобчиси Эрнесто Че Гевара дунёга келди.
1939 йил. Собик Иттифокда генетика фани Маркс таълимотига эид деб эълон қилинди.
1940 йил. Париж шаҳри фашист қўшинлари томонидан эгаланди.
1941 йил. ТАСС ахборот агентлиги Германиянинг Совет Иттифоқига қарши уруш бошлаши тўғрисидаги овозларни эълон деб эълон қилди. СССР таъқиқ ишлари вазирлиги В. Молотов фахат ахборотида Германиянинг Иттифокга уруш бошлаши мумкинлигига ишоничини билдирди.
1954 йил. Бутун Қўшма Штатларда аҳолининг атом бомбаси портлаган пайтда қандай ҳаракатланиши бора-сида синув ўтказилди.
1982 йил. Англия Аргентина назоратида бўлган Фолкленд оролинги забт этди.
1999 йил. Америка Олий суди казиноларнинг ТВ орқали реклама қилинишига қўйилган 65 йиллик тақиқни бекор қилди.
2000 йил. Украинанинг собик бош вазир Павел Лазаренко 141 миллион доллар маблағни ўғирлаганида айбланди.
2003 йил. Россия Босния ва Герцеговинадан ўз қўшинларини олиб чиқишни аяқлади.

Ҳуқуқ

Ҳар биримиз умримиз давомида маълум мулкка эга бўлишимиз мумкин. Бу мулкдан ҳоҳласак ўзимиз, хоҳласак эса ишонган кишиларимизга фойдаланиши мумкин. Содда қилиб айтганда булсақ, ўзимизники бўлган нарсани ўз хоҳишимиз билан бошқа кишига, масалан, фарзандларимизга, яқин дўстларимизга ва ҳатто умуман бегона кишиларга ҳада қилишимиз мумкин.

Ҳада шартномаси

қонун тилида "ҳада" дейлади ва бундай муносабатлар, албатта, расмий ҳужжатларга асосланиши зарур.
Фуқаролик кодексининг 504-моддасига мувофиқ, оғзаки топширилиши ҳам мумкин. Бунинг учун эса қонун доирасида ҳада шартномаси тузилади. Аммо шундай ҳоллар ҳам борки, Сиз ҳада қилган мулкни вақтлар ўтиб қайтариб олиш керак бўлиб қолади.
Мана, ҳаётий бир мисол. Андижон шаҳрида яшовчи Юля Гугай ўзига тегишли бўлган квартирани укаси Николайга ҳада қилган. Чунки Юля Гугайнинг ягона фарзанди Россияга батамом кўчиб кетганлиги сабаб ўзи ёлғиз қолган. Агар унинг укасига ўтказиб берса, укаси унинг ҳолидан хабар олиб туриши керак бўлади. Шундай келишув билан у Андижон шаҳар 1-сон Давлат нотариал идораси томонидан Николай Тен номи-

Абдуқоҳор МУТЛОВ

Изоҳ

Давлат бошқарув органлари ўз зиммаларига юклаган вазифаларни бажариш, фуқаролар ва давлатнинг ҳуқуқлари, қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадига иш юзасидан ҳулосалар бериш учун суд томонидан процессда иштирок этишга жалб қилинишига қарамай, суд томонидан процессга киришари мумкин.
Хусусан, бугунги кунда суд амалиётида муйайин иш юзасидан маъмур ҳолатлар бўйича вазирлик ва ҳомийлик органларининг иштироки кўпба ўрамоқда. Ўзбекистон Республикасидаги Низомининг 1-қисмига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Оила кодексига биноан вазирлик ва ҳомийлик ота-она ва фот этганда, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилганда, ота-оналик ҳуқуқлари чекланганда, ота-она муомаласига лаёқатсиз деб топилганда, касал бўлганда, ота-она узоқ вақт бўлмаганда, ота-она болаларнинг тарбиялаш ёки уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишдан бўйин товланганда, шу жумладан ота-она тарбиялаш, даволанш муассасалари ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш муассасаси ҳамда шунга ўхшаш бошқа муассасаларнинг қўриқовчи бўлиши олинган беш тортганда, болалар ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган бошқа ҳолларда, шунингдек, вояга етган,

Нашр

«ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИ»:

САРАЛАНГАН САТРЛАР

«Ўзбекистон матбуоти» журналининг янги сони нашрдан чиқди. Сиз қуйида журнал саҳифаларида берилган мақолалардан парчалар ўқийсиз.

- ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ВА МАТБУОТ ЭРКИЛИГИ
Айрим мутахассислар матбуот суд қарорига баҳо берувчи "инстанция" эмас, деган фикрларни бериш, назаримизда, фуқаролик жамиятида матбуот ўз эркинлиги билан суд фаолиятидаги барча ҳолатни батафсил ёритиш орқали суд қарорига нисбатан ўз вақтида жамоатчилик фикрини уйғотиши, жалб этиши ва унга касбий этика ва ҳуқуқий меъёрлар асосида ҳолилик билан баҳо беришига ҳақиқ.
О. АБДУАЗИМОВ, Ўзбекистон Миллий университети аспиранти
ЭЛЕКТРОН САЙТДА — РЕКЛАМА
Айни вақтда интернет рекламалар жойлаштиришнинг энг самарали воситасига айланмоқда. "Еркин Қарақалпақ" газетаси республика матбуотида биринчи бўлиб ўз электрон сайтини очди. Бирок газетанинг бошқа шаклига нисбатан унинг электрон сайтида рекламаларга кам ўрин берилди. Чунки интернет журналистикаси республикада энди-энди шаклланаётган. Газеталар саҳифаларида ёритилаётган, телекўрсатув ва радиоэшиттиришларда

— Отахон, ердан унумли фойдаланайлик деб, йўлга ҳам экин экдик. Зўр-а?

ВАСИЙЛИК ВА ҲОМИЙЛИК

УНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

суд томонидан муомаласига лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чекланган деб топилган шахсларни таъминлаш, тарбиялаш ва таълим бериш мақсадига, шунингдек, уларнинг шахсий ва мулк ҳуқуқлари, манфаатларини ҳимоя қилиш учун белгиланади.
Саломатлиги сабабли мустақил равишда ўз ҳуқуқларини амалда ҳимоя қила олмайдиган, ўз мажбуриятларини бажара олмайдиган вояга етган, муомаласига лаёқатсиз шахсларнинг илтимосларига биноан ҳам шахсий ва мулк ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун уларга нисбатан ҳомийлик белгиланиши мумкин. Шунингдек, юқоридagi Низомининг 4-бандига мувофиқ вазирлик ва ҳомийлик вазифаларини амалга ошириши: 18 ёшга тулмаган шахсларга нисбатан — халқ таълими бўлимига, суд томонидан муомаласига лаёқатсиз ва муомала лаёқати чекланган деб топилган шахсларга нисбатан — соғлиқни сақлаш бўлимига, соғлиқи туфайли ҳомий таъинланганига мўжоз бўлган муомала лаёқатсиз шахсларга нисбатан — ижтимоий таъминот бўлимига юклатилган. Шунингдек, мамлакатдан ташқариди яшайдиган, ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган ҳамда соғлиги туфайли ўз ҳуқуқларини мустақил равишда ҳимоя қила олмайдиган, ўз мажбуриятларини бажара олмайдиган вояга етган, муомаласига лаёқатсиз шахсларнинг илтимосларига биноан ҳам шахсий ва мулк ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун уларга нисбатан ҳомийлик белгиланиши мумкин. Суд томонидан болалар тарбияси тўғрисидаги низолар кўриб чиқилаётганда болалар ҳимояси учун ким даъво тақдим қилганидан қатъи назар вазирлик ва ҳомийлик органнинг ишда қатнашишга жалб этилиши шарт ҳисобланади. Ўз навбатида вазирлик ва ҳомийлик органи боланинг ҳамда уни ўз тарбиясига беришга талаб қилаётган шахшнинг турмуш шaroитларини текширувдан ўтказиш, текшириш далолатномаси ҳамда унга асосланган низо моҳияти бўйича ҳулосани судга тақдим этиши шарт.
Бола тортиб олинганда вазирлик ва ҳомийлик органи прокурорни теъза хабардор қилиши, болани вақтинча муйайин ерга жойлаштириши ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи болани тортиб олиш ҳақидаги далолатномаси чиқарилганидан кейин 7 кун мобайнида ота-онани ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш ёки уларнинг ота-оналик ҳуқуқларини чеклаш ҳақида Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 48-моддасига мувофиқ судга даъво билан мурожаат этиши шарт. Болани тортиб олиш ва уни бошқа шахсга бериш билан боғлиқ ишлар бўйича суд қарорини мажбурий тартибда ижро этиш, албатта, вазирлик ва ҳомийлик органи ва бола тарбиялашга берилаётган шахс иштирокчида, зарур ҳолларда эса, ички ишлар органи вакили иштирокчида амалга оширилиши лозим.
Бола тарбияси билан боғлиқ низоли ишлар бўйича фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи ҳам судга даъво билан мурожаат этишга ҳақиқ.
ШОХРОҚ ДОНИЁРОВА, ТДЮИ талабаси

НАВОЙИ: ОАВДАГИ «МАНЗАРАЛАР»

(Давоми. Боши 1-бетда).

"Кармана овози", "Хатирчи ҳаёти", "Нурнома", "Навбахор тонги" газеталари офсет усулида чоп этила бошлаганига бир йилдан ошди. Буни Кармана босмахонасига янги турдаги қурилмалар ўрнатилиши билан боғлаш мумкин. Ушбу туман газеталари фаолияти анча жонланди. "Навбахор тонги" газетасининг 17 мартдаги 8-сониди шоир Музаффар Жаҳоннинг "Шеърятга кирдим" шеърдаги "шеърятга кирдим фарахш(?) тонг билан" "шоир шеърбитик, кўрмаслик(?) ёмон", "менчи ёзапман, оқлар қоралаб", "шеърки, китоб эргач(?) кўтаришса дас", "унутма шеър учун зарур чайирлик(?), Шоир бўлолмасанг нечун хайрлик" каби туман тароқ сатрларни ўқиб, рости ажабландим. Ахир, бу яхши тўлиқ ишланмаган матн нафақат газета таҳририяти, балки ёзувчилар уюшмаси вилоят бўлими ва унинг масъул котиби обрў-эътиборига нечоллик тўғри келади? Агар улар бу шеър бугунги кун назми инсонларни дидига мос, деб ҳисобланаётган бўлса, қаттиқ адашмоқдалар!

Тадбиркорлар нашри "Қизилқум тадбиркори" анча давом этган танаффусдан сўнг журналист Абдумутал Норбоев раҳбарлигида қайтадан тикланди. Бироқ унинг саҳифаланиши, материаллари устида кўпроқ ишлаш лозимлиги ҳар сонда сезилиб туради. Навоий педагогика институти муассислигидagi "Муаллим" газетасида кўпроқ илмий мақолалар босилади. Талабалар ҳаётини ёритувчи, истеъдодли ёшлар ҳақида хикоя қилувчи мақолалар, ижодий ишлар ниҳоятда кам берилади. Вилоят педагогика институти муассислигидagi "Муаллим" газетасида кўпроқ илмий мақолалар босилади. Талабалар ҳаётини ёритувчи, истеъдодли ёшлар ҳақида хикоя қилувчи мақолалар, ижодий ишлар ниҳоятда кам берилади. Вилоят халқ таълими бошқармасининг "Зиёкор овози" газетаси ҳам кундан кунга илгариләйтди. Газетанинг 2006 йил N-5 (169) сониди босилган бошқарма бошлиғи Х. Якубаевнинг Наврўз байрами муносабати билан таърифта "... миллат қалби(?)нинг тикланиши", "... Наврўзнинг(?) фаол иштирокчиси халқ...", "ҳар хил атир гуллар(?) ўтказилди" каби жумлаларни вилоят муаллимлари раҳбари ёганга ҳеч ишонгим келмайди. Мен у кишини яхши биламан. Жуда саводхон инсон. Газетанинг деярли барча сонларида бундай хатоларни кўпга учрайди. Хатто айрим саҳифаларда 15-20 га яқин илмо хатоларни сонанаман. Тайёр материаллардан ниҳоятда кўп фойдаланиш натижасида, баъзида оддий ахборотнома ёки деворий газетадан фарқи қолмайди. Шу бошқарма муассислигида "Истеъдод гунаҳари" газетаси вилоятда лотин имлосида чиқарилаётган ягона газета. Газетада сиртки олимпиада саволлари, ўқувчилар ижодига кенг ўрин берилгани яхши. Бирок мактаб ва болалар бошқа турдаги муассасалар фаолиятини, таълим ислохоти, қонун ҳамда дастурлар ижросини таҳлил қилувчи материаллар ҳам бериб берилса, мақсадга мувофиқ бўларди.
"Бўстон" ва "Тумарис" газеталарида вилоят хотин-қизлари фаолияти кенг ёритилди. Бу газеталар меъёр жиҳатидан қўлгана талабаларга жавоб берса-да, мавзулардаги бир-хилликдан уларнинг биргина қалам соҳиби томонидан ёзилганлиги кўриниб қолади. Шу йилдаги 3-сон "пешлава-ха"сининг қора фонга ёзилгани ҳам газетхонда ноҳус таассурот қолдиради.
"Знамя дружбы" газетасида тахлилий материалларга кенг ўрин ажратилди. Танқидий материаллар юзасидан масъул шахсларнинг жавоб хатлари ҳам тез-тез эълон қилиниб турилади. Шунга қарамастан, газетанинг саҳифалаш жараёни замонадан ортда қолаётгандай, назаримизда. Қимёгарлар имкониятига қўра чиқарилаётган "Навайский химик" ҳақида ҳам шу гапларни айтиш мумкин.

Кончилар газетаси "Горняк" рус тилида чоп этилишига қарамастан, айрим саҳифаларида ўзбек тилидаги мақолалар ҳам чиқиб туради. Таҳририят компьютерида "ў", "к", "ғ", "х" харфлари йўқ, шекилли, бу материаллар ўқилганда масҳара қилингандай таассурот қолдиради. Бу ҳолат кўп йиллардан бундан давом этади. Наҳотки давлат тилига, она тилимизга шунчалик безъитборимиз? Газетанинг 2005 йил 15 декабрь 23-сонидagi "Медали ветеранам" сарлавҳали мақолада: "27 декабр, в день 25-летия со дня ввода советских войск в Афганистан, награды будут вручены зарафшанцам, достойно выполнившим свой воинский долг", деб ёзилган сатрларни ўқиб, наҳотки биз бу санани байрам қилаётган бўлсак, деб ҳайқириб келади! "Навай" газетаси эса 1-сонидagi "Давлат тили тўғрисида"ги қонунни бузиш билан чиқа бошлади. Газета "Навоий" деб номланиши тўғри эмасми?
"Учқуқ", "Золотая долина" газеталари фаолиятида ҳам юқоридagi каби нуқсонлар кўпба учраса-да, уларда ижтимоий-сиёсий мавзуларга, Ўртбошимчи қўрсатмаларига, истиқлол гоъларига бирмунча аҳамият берилади. Фақат... молиявий-иқтисодий қийинчиликлар боси гоҳида бир неча ойлаб чоп этилмай қолади, холос...
"Томди шаруагери" ва "КониMex тонги" газеталари эскича — линотип усулида босилаётган шароити оғир нашрлар ҳисобланади. Бирок бу таҳририятлар меҳнатқарорлар зиммаларидаги масъулиятли вазифаларни адо этишда фидоқорона меҳнат қилмоқдалар.
Газеталарнинг кўпчилигида матн тарғилири катталлиги жиҳатидан стандарт меъёрларига тўғри келмайди. Бир неча йил узулусиз ўқиган одам тез орада кўзойнақ тақийи муқаррар. Шунингдек, кўпба материаллар манбалари, муаллифлари кўрсатилмади. Масалан, фотосуратлар изохсиз чоп этилади. Яна уларнинг аксариятида теледастурлар чоп этилиб борилади. Низомига қўра бир тилда чиқийи керак бўлган газетада аралаш тилларда кўрсатувлар дастури чоп этилиши газетхонларга қанчалик қулайлик яратди? Интернетдан кўчириб қўйиш билан иш битмайди. Гоҳида газеталар босмахонада охиригача кесилмасдан, баъзан юзлаб нуسخаларда бўлган ёки хиралашган матн ва суратларни қўрамиз. Истеъмолич талабига жавоб беришни ҳам ўйлаш керак-да!

Бахтиёр ТЕМУР, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Навоий вилоят бўлими ОАВ мониторинги бўлими бошлиғи

Дараклар

**ИСРОИЛДА ПОЕЗД
ХАЛОКАТИ**

Тель-Авивдан Хайфага йўл олган йўловчи поезди Нетания тумани ҳудудига Mitsubishi юк машинасига келиб урилди.

Дастлабки маълумотларда 5 кишининг ҳалок бўлгани ва 67 киши жароҳат олгани айтилмоқда. Турли тан жароҳати ҳамда кўрқувдан шокка тушган кишилар сони билан қўшиб ҳисоблаганда 150 дан ортиқ кишига тиббий ёрдам кўрсатилган.

Кўтқару ишлариغا Исроил армияси ҳарбийлари ҳам жалб қилинган. Исроил ҳукумати воқеани ўрганиш ва текшириш учун мустақил комиссия ташкил этиш ҳақида қарор чиқарган. 2005 йилнинг 21 июнида рўй берган ҳудди шундай темир йўл фалокатида саккиз киши ҳалок бўлган, икки юз йўловчи тан жароҳати олган эди.

**АМЕРИКА ҚРИМНИ
ТАРК ЭТДИ**

12 июнь кuni америкалик зобитларнинг охириги Феодосияни тарк этди.

Кузатувчилар ҳамроҳлигида АҚШ ҳарбийлари Қримнинг Симферополга етиб келган ва бу ердан Германиядаги Рамштайн ҳарбий базасига учиб кетган.

Мудоффа вазириликдан маълум қилинишича, бу Старокримск полиго-нида "Sea Breeze 2006" ўқув машғу-

лотларига тайёргарлик кўриш учун келган 227 АҚШ мутахассисларининг сўнги гуруҳи экан. Шаҳарда ҳарбий машғулотлар учун илгарироқ олиб келинган ҳарбий техника ва юкларни кўриқлаш учун олти кишидан иборат қорувуллик гуруҳигина қолдирилган. Маълумотларга кўра, улар олиб кетиш учун кема етиб келгунча қадар яна икки ҳафтага яқин бандаргоҳда туришди.

Аслида июль ойида ўтказилиши режалатирилган Старокримск полиго-ни украинлик ва кримлик ватанпарварларнинг муттасил норозилик намо-ишлари ва пикетлари натижасида яқунланмай қолди.

Минтақалар партияси Қрим бўлими раиси Василий Киселев Феодосия бан-даргоҳи атрофидаги пикет америка-ликлар олиб келган ҳарбий техника ва юклар тўлиқ олиб чиқиб кетилма-ғунига қадар тўхтатилмаслигини маъ-лум қилган.

**ЭЛЧИХОНА ЭЛЕКТРИ
НЕГА ҲАҚИДА?**

Куба ҳукумати 5 июнь кuni АҚШнинг Гаванадаги дипломатик миссияси биносини электр таъминоти-дан узиб қўйган, деб хабар беради АРР.

Гавана ҳукумати га расман мурожаат қилинганга қарамастан, 12 июнга келиб ҳам электр таъминоти тикланма-ганди. «Дипломатик миссия фаолияти тўхтаб қолмаслиги учун ҳозир авто-ном генераторлардан фойдаланишга мажбурмиз», — деди АҚШ ташқи сиё-сат маҳкамаси вакили Шон Маккор-мак. Бундан ташқари, айни пайтда дип-ломатларнинг марказий сув таъмини-ти ҳам тез-тез ўчириб қўйилмоқда.

АҚШ ташқи сиёсат маҳкамаси рас-мийсиёнинг эътироф этишича, аҳоли орасида маърифий фаолият олиб бо-

раётган америкалик дипломатлар иши-га Куба ҳукумати шу йўл билан босим ўтказишга ҳаракат қилмоқда.

**ЗАРҚАВИЙНИНГ
ЎЛГАНИ РОСТ**

АҚШ ҳарбийларининг айтиш-ларича, Ироқдаги шафқатсиз исёнкорлар раҳбари Абу Мусаб аз-Зарқавий бомба ҳужуми оқибатида ҳалок бўлган.

Олдинроқ эса Америка ҳарбий уюқ-лари ҳужум қилганидан кейин ҳам у бир неча муд-дат омон бўлган, деган хабарлар ўртага чиққанди.

Жасадни ёриб кўрган мутахассис-ларга кўра, портлаш натижасида ўпа-сига тушган зарба унинг ўлимига олиб келган. АҚШ ҳарбийлари Зарқавий ўлимидан олдин қалтакланган деган хабарларни рад этишди.

Утган чоршанба кuni Америка ҳар-бий уюқлари Бакува шаҳарчаси яқини-да Зарқавий ва бир неча сафдошлари яширинган ҳовли устига 230 килолик бомба ташлашганди.

Мазкур ҳужумда ҳалок бўлганлар орасида Зарқавий борлигига тўла ишонч ҳосил қилиш учун унинг жаса-ди ДНК текширувидан ҳам ўтказилди.

Интернет хабарларига кўра, Абу Ха-за ал-Мухожир Зарқавийнинг урғи-га "Ал-Қоида"нинг Ироқ бўлимига ра-ҳбар этиб тайинланган.

АҚШда эса президент Буш Ироқ уру-шига қайтадан баҳо бериш учун ҳар-бий мулозимлар ҳамда дипломатлар билан икки қунлик музокараларни ўтказмоқда.

Ойбек ШОСАЙДОВ
тайёрлади

Муқояса

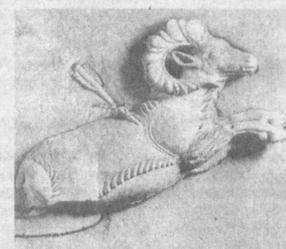
XX асрнинг бошида озодлик учун курашган фидоийлар — жадидлар халқаро микёсдаги воқеа-ҳодисаларни теран мушоҳада этган, уларга нисбатан асосли муносабат билдирган миллат зиёлилари эдилар.

Ривожланган мамлакатлар таърибасидан тараққиёт йўлида фойдаланишни мақсад қилган жадидлар Европа маърифатпарварларидан фарқи ўларок, демократик тартиботларни миллий манфаатларидан келиб чиққан ҳолда амалга ошириш керак деган фикрларни илгари сурдилар.

**«ШАРҚ» ДЕГАН БУ ГЎЗАЛ
СЕВГИЛИ ХОНИМ...»**

Ёхуд дунёни бўлиб олиш сиёсатининг қадимийлиги

Жадид мутафаккирларидан бири Абдурауф Фитратнинг бу борадаги фикрлари мантиқийлиги билан аж-ралиб туради. Фитрат Европа таъ-рибаси, тараққиёт йўлига ижобий муносабатда бўлса-да, уларнинг ус-лубларини айнан кўчириш эмас, бал-ки халқнинг миллий ўзига хослиги-дан келиб чиқиб ёндашиш керак деган фикрни илмий-публицистик ма-қолаларида асослаб тушунтириб берди. Жумладан, «Шарқ сиёсати» (1919) рисоласида мустамаккачилик сиёсати оқибатларини даврнинг мо-хир сиёсатчи сиёсатида таҳлил этиб беради. Ушбу рисола ўша давр халқаро аҳолидан хабар берувчи тарихий фактларга бойлиги, Фарб ва Шарқнинг умумий манзараси ҳақида кўплаб маълумотлар бериш билан, шунингдек, бандларнинг ваъдалар остидаги босқинчиликнинг асл башараси очиб ташланган таҳ-лилий манба сифатида қимматли-дир.

Фитрат «Шарқ сиёсати»ни хозир-да холи хароб бўлган Шарқнинг бир маҳаллар улкан маданият ўчоғи ва тараққиёт бешиги бўлганилиги, Ев-ропа ҳали «ваҳшат ва билмаслик чўллариди» тентираб юрганида Шарқ бутун инсониятни саодатга ет-казишдек катта йўлга чиққанлиги, у томонларда бир маҳалла оқсоқол-лик қила оладиган йўлбоши бўлма-ган бир пайтда Шарқдан чиққан пай-ғамбарлар бутун инсониятни ҳидо-ят сари етаклаганлигини баён этиш билан бошлайди. Фактларга муро-жаат қилиб фикрларини асослашга уринади: «Богдода — араб санъ-атчилари соат ясаб, Оврупага йу-барганда Париснинг (Парижнинг — Л.С.) у палладаги ангеллари (фа-ришталари — Л.С.) «бу қўти ичда шайтон»лар бор деб соатни ташлаб қочган эдилар». (Хорун ар-Рашид олимларга қиланомани соатга ай-лантиришни буюрган ва бу жиҳоз тайёр бўлган, дунёнинг тўрт буржи-га ўтдан юборилган. Жумладан, Парижга уни халфанининг элчиси олиб борган. Бу ҳақда сайёҳ Абу Ду-лаф (X аср) ўз «Эсталик»ларида ма-роқ билан ёзади — Л.С.) Фитрат-нинг ушбу мисолидаги истеъзои бир вақтлар тараққиёт этган Шарқ-нинг хароб аҳолига нисбатан куй-иниши деб тушуниш керак. Нур Шарқдан деган иборига муво-фиқ адиб Шарқнинг муваффақият-ларини, дунё тараққиётидаги ҳиз-матларини бирма-бир санаб ўтади, «маданият ўчоғи, инсоф бешиги, ах-лоқ мактаби, билим мадрасаси эди» деб гурурланади. Унинг хароботи-

органлари фаолиятини ом-мавий ахборот воситалари-да ёритиш тартиби тўғриси-да», «Телерадио кўрсатувла-ри ва эшиттиришлари тўғри-сида», «Жамоат телевиде-неси тўғрисида», «Кабель кўрсатувлари тўғрисида»ги янги қонун лойиҳалари ус-тида иш олиб борилмоқда. Ўйлаيمизки, мазкур қонун лойиҳаларини қабул қилиш жараёнида Жиноят процес-суал кодекси, Фуқаролик процессуал кодекси, Хўжа-лик процессуал кодексининг тегишли моддаларига қўшимча ва ўзгаришлар кир-тиши масаласи ҳам кўриб чиқилади. Албатта, бундан кўзда тутилган асосий мақ-сад демократиянинг муҳим шартини бўлган жамоатчилик назоратини ўрнатилиши ОАВ-нинг ҳуқуқ ва эркинликлар-ини янада кенгайтиришдан иборатдир. Зеро, судлар фаолияти устидан жамоатчи-лик назоратининг юритили-ши бу борада хатоларга йўл қўйиш эҳтимоллини камайти-рувчи, судьяларнинг масъу-лиятини оширувчи тадбир сифатида муҳим аҳамият касб этади.

Улғубек ЖУМАЕВ

Мулоҳаза

Суд фаолиятига оид маълумотлардан оммавий ахборот воситалари вакилларининг эркин фойдаланиши — демократик жамиятнинг долзарб масалаларидан бири. Шу босим демократия қарор топган илгор давлатларда судлар транспарентлигига алоҳида эътибор қаратилади. «Транспарентлик» умумжаҳон ҳуқуқий атамашунослигида оид судловнинг очиклиги, ошқоралиги ва оммавийлиги маъ-носини англатади. Судларнинг транспарентлиги эса шунчаки истак эмас, балки халқаро ҳужжатларда белгиланган талабдир. Бу вазифани фақат ОАВ орқали амалга ошириш мумкинлиги бугун ҳеч кимга сир эмас.

**СУДЛАР УСТИДАН
ЖАМОАТ НАЗОРАТИ КЕРАК...МИ?**

Бироқ судда оммавий ахборот воситалари вакилларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари тартибга солуви мей-ёрларнинг йўқлиги бу борадаги ошқораликни сустлаштиради. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 113-моддасига асосан, суд-да ишлар ошқора юритила-ди (Қонунда кўрсатилган ҳолатлардан ташқари). Де-мак, журналистлар ҳар қан-дай суд жараёнида иштирок этиши мумкин. Аммо амал-даги процессуал қонунчи-лик (УЗР ЖКР 375-модда) ОАВ вакилларини иш ҳужжатлари билан танишиш ҳуқуқига эга бўлган шахслар доирасига киритмайди, яъни судья ОАВ вакилларини процессга қўйиш ёки қўймаслиги мум-кин. Қўйган тақдирда ҳам, уларнинг ҳаракатларини че-клеш ҳуқуқига эга (Аудио ёки видео тасмага туширмаслик ва х.к.)

Суд ҳокимияти ва омма-вий ахборот воситалари ўрта-сидаги ўзаро муносабат икки масалада алоҳида ўрин ту-тади. Биринчиси, судларнинг транспарентлиги, маълумот-лардан эркин фойдаланиш-ни таъминлаш. Иккинчиси эса, оммавий ахборот воси-таларининг жамоатчилик фикрини шакллантиришни инобатга олак, журналист-лар томонидан суд жараёни-да аралашувга йўл қўймас-лик, суд қарорларига таъсир этувчи салбий ҳолатларнинг олдини олишдир. Масала-нинг назарий жиҳатдан му-носабалиги шундаки, бир ва-зифанинг бажарилиши ик-кинчисининг бажарилишини хавф остида қолдиради.

Бу масалада амалиётчи-лар ва назарийчилар икки хил фикрлардан. Баъзи олим-лар ОАВ суд органлари фа-олияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш зарур деб ҳисобласа, бош-қалари суд фаолияти устидан ҳеч қим қандай назорат ўрнатилиши мумкин эмас, чун-ки ҳар қандай назорат суд мустақиллигига раҳна сола-ди, деган фикрни илгари су-ришади.

Халқаро таърибдаги қури-надик, Германияда суд фа-олиятининг очиклиги ва ош-қоралиги принципига риоя қилиниши маънавий жиҳатдан, суд жараёни ва унинг нати-жаси халқ назорати остида амалга оширилиши лозим, деган қоидага қатъий амал қилишдан келиб чиқади. Ан-глияда суд қарорлари тўғлам ҳолида чоп этилади. Мах-сус нашрлар орқали халққа ҳисоботлар бериб турилади. Бу ишдан хатто хусусий на-шрлар ҳам четда эмас. Ўзе-бекистонда судлар транспар-ентлигини таъминлашда Ўзе-бекистон Республикаси Олий судининг халқаро Интернет тармоғида очилган веб-сай-ти муҳим аҳамият касб эта-ди. Эндиликда нафақат ОАВ вакиллари, балки ҳар қандай

шахс хоҳлаган вақти дунё-нинг исталган нуктасида тури-б www.spcourt.gov.uz манзили орқали мамлаката-мизда ўтказилаётган суд-ҳуқуқ ислохотлари, Олий суд ва умумюрисдикция судлари-нинг оид судловни амалга оширишдаги фаолияти ҳақида тезкор, янги, энг му-ҳими ишончли маълумотлар билан танишиш имкониятига эга бўлилади.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида ОАВ фаолияти билан боғлиқ бўлган амал-даги бир қатор қонунларга қўшимча ва ўзгаришлар кир-итиш, «Давлат ҳокимияти

Экологик саводхонлиқни ошириш ҳамда экологик мадани-ятни юксалтириш мақсадида Самарқанд вилоятида 2002 йили «Яшил кимё» нодавлат нотижорат ижтимоий экологик марказ тузилган эди. 2002 йил 6 сентябрда вилоят Адлия бошқармасидан рўйхатдан ўтиб, ўз низомига мувофиқ равишда иш олиб бораётган марказга бир қатор юқори малакали мутахассислар аъзо бўлишган. Утган давр мобай-нида марказ томонидан бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Марказ раҳбари, Самарқанд давлат университети анорганик кимё кафедраси мудири, профессор Абдулло НАСИМОВ мухбиримизга шу хусусда гапириб берди.

— Хорижда ўтган РИТКОН-2002 халқаро анжуманида иштирок этиб, дунё кимёгарларининг фа-олиятида янги дунёқараш шак-лана бошлаганига гувоҳ бўлдим. «Яшил кимё» тушунчаси бугунги кунда Америка ва Европа мамла-катларида кимёнинг янги фалса-фаси, кимёвий жараёнларга бо-шқача назар билан қараш кон-цепцияси ҳисобланади. Ушбу на-зария АҚШ табиати ҳимоя қилиш агентлиги ходими, Оксфорд уни-верситети профессори Пол Ана-стас томонидан яратилган. Замо-навий кимёнинг 200 йилдан ор-тиқ фаолияти давомида ишлаб чиқаришни янада юксалтириш ва ҳосилдорлиқни ошириш мақсади-да амалга оширилган режасида ишлар натижасида чиқиндилар-нинг босиб кетиши, атроф-муҳит-нинг ифлосланиши кузатилади. Бугунги кунда ҳам жамиятни ўраб турган атроф-муҳитнинг софлиги-ни сақлаш йўлида бажарилаётган ишлар талаб даражасида эмасли-ги ташвишли ҳолдир. Социолог-лар томонидан ўтказилган сўров натижасига кўра, «Сиз мустафо-ҳавони танлайсизми?» деган саволга кўп-чиликнинг «Автомашинани» деб жа-воб бергани ҳам экологик он-гимиз қай даражада эканини кўрсатиб турибди. Муаммо зами-рида халқимизнинг экологик ма-данияти юқори эмаслиги ва ке-лажак авлод олдидagi масъули-ятни тўлиқ ҳис қилмаслик ётади десак, хато бўлмас керак.

Марказимиз аъзолари «Яшил кимё» принципларини тарғиб қилиш, вилотимиз аҳолисига та-хууддаги аҳолининг ҳамма қат-ламлари нодавлат ва жамоат та-шкилотлари, шу жумладан, халқа-ро ташкилотларни ҳам жалб қилишга эътибор берилди. Шу билан бирга ўқув масканларида экологик таълимни ривожланти-риш ва такомиллаштириш мақ-садида ўқув дастурлари яратил-ди, маъруза ва семинар-тренин-глар, экологик йўналиш бўйича малака ошириш курслари таъ-кил қилинди. Бир суз билан ай-тадганда, ижтимоий-экологик лой-

иҳаларда аҳоли иштирокини куч-айтириш борасида дастурлар ишлаб чиқилиб, ҳаётга таъбиқ этилмоқда.

Уз вазифаларини бажариш йўлида «Яшил кимё» нодавлат нотижорат ташкилоти томонидан кейинги йилларда бир қатор иж-обий ишлар амалга оширилди. Хо-димиликнинг нодавлат ташкилоти ишчи ташкил қилишга кўмакла-шувчи семинар-тренингларида иштирок этиб, халқаро стандар-тларда ишлаш таламини ўрганил-ди. Умуман, аъзоларимиз халқ-аро ташкилотлар билан ҳамкор-ликда ташкил этилган турли лой-иҳаларда фаол катнашиб, ўз го-я ва фикрларини илгари сурдилар. Яъни ўтган давр мобайнида мар-казимиз бошқа ННТ билан ҳам-корликка ҳам эътибор қаратди. Жамоа аъзоларимиз билан Фри-дрих Науман фонди ташкил қил-ган фуқаролик жамияти қуришда 3-секторнинг ўрни мавзусидаги кузги учрашувда катнашдик. 2006 йилнинг 15 майда «Яшил кимё» нодавлат нотижорат ташкилоти,

**ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТ
уни шакллантириш учун нималарга
эътибор бериш зарур?**

биати асраб-авайлаш инсонийлик бурчи эканлигини тушунириш ва Самарқанд вилоятини экологик тоза ҳудудга айлантириш йўлида-ги фаол сазъ-ҳаракатларини ала-лақонан бошлаб юборганлар. Жумладан, фуқароларимизнинг экологик дунёқарашини шакллан-тириш, аҳолининг ҳудуддаги энг муҳим ижтимоий экологик муам-молар ҳақидаги билимларини ошириш, вилотимизда атроф-му-хит ифлосланишининг олдини олиш борасида узлуқсиз монито-ринг ташкил қилиш асосий вази-фарамиздир. Шунингдек, ҳудуддаги эрхологик ва маданий ёдгорлик-ларни ҳимоя қилиш борасида тад-бирлар ўтказиш белгиланган тар-тибда ижтимоий ва экологик экс-пертизаларни амалга ошириш ҳам фаолият йўналишимизга қиради.

Утган вақт мобайнида шаҳри-мизда аҳоли, хусусан, талаба ва ўқувчи-ёшларнинг экологик са-ҳовонлигини ошириш йўналиши-да тушунириш ва тарбиявий тад-бирлар ўтказдик. Бу жараёнда долзарб экологик муаммоларга

вилоят Адлия бошқармаси, ша-ҳар ҳокимлиги, «Экосан», «За-рафшон», «Поиск», «Хаёт» ННТлари билан биргаликда Са-марқандчи экологик тоза шаҳар-га айлантириш, маиший чиқин-диларни зарарсизлантириш, улардан қайта фойдаланишни йўлга қўйиш санитария ҳолати-ни яхшилаш борасида ҳамкор-лик меморандумига имзо чекил-ди. Ушбу ҳужжат вилот ва ша-ҳримиз экологик ҳолатини яхши-лаш, аҳоли саломатлигини

ҳимоя қилиш ва турмуш тарзи-ни яхшилаш, тарихий музейлар-га таъриф буюрадиган сайёҳлар сонини ошириш, иқтисодий сек-торда чиқиндиларни бошқариш ва бу йўналишни рентабелли соҳага айлантириш асосий ва-зифалар экани кўрсатилди.

Барча туман ва шаҳар мак-табларида атроф-муҳит муаммо-ларини мавзусида бўлиб ўтаётган учрашувларда асосий эътибор қилинган тарбиясида эколог-ик қаратилган қувонарли ҳол, албатта.

Баҳоидир ХИДИРОВ

Қонуни биласизми?

(Давоми. Боши ўтган сонларда).

8-модда. Нодавлат ноти-жорат ташкилотининг мажбу-риятлари

Нодавлат нотижорат таш-килоти: қонун ҳужжатларига риоя этиши; ўз мол-мулк ва пул маб-лағларидан фойдаланиш тўғрисидаги ахборот билан танишиш эркинлигини таъ-минлаши;

нодавлат нотижорат таш-килотини рўйхатдан ўтказув-чи органга ўзи ўтказаетган тадбирларга эркин кириш имконини бериши; рўйхатдан ўтказувчи солиқ ва статистика органларига ўз фаолияти тўғрисида ҳисобот-лар тақдим этиши шарт.

Нодавлат нотижорат таш-килоти қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлади.

9-модда. Нодавлат ноти-жорат ташкилотларнинг ва-колатхоналари ва филиалла-ри

Нодавлат нотижорат таш-килотининг ваколатхонаси у турган ердан ташқарида жой-лашган алоҳида бўлинма бўлиб, нодавлат нотижорат ташкилотининг манфаатла-рини ифодалайди ва ҳимоя қилади.

«Нодавлат нотижорат ташкилотлари тўғрисида»ги қонундан

Тарих

ШОКИР СУЛАЙМОННИ ЭСЛАБ

Ўтган аср бошларида дунёга келган илм-фан, адабиёт ва санъат намояндalarининг аксари мустабид тузум даврида яшаб, шу тузумнинг бегуноқ қурбонлари бўлдилар...

да бир пас тўхтаб, кўз ёшини артиб ҳам олган эди... Бироқ ўша йили уруш бошланиб, қузда машгулотларга борганимизда, тўғрак раҳбарининг камалганини эшитдик...

Мен Шокир Сулаймон билан биринчи бор мактаб дарсликлари орқали танишган эдим. Адабиёт бўйича мактаблар учун тузилган хрестоматияда унинг икки шеъри босилган бўлиб...

ичаётганида, оғзидан қон қусиб ўлгани тўғрисида эди. Хикоя ҳаммамизга қаттиқ таъсир қилган. Шокир Сулаймоннинг ўзи ҳам бу хикояни ҳаяжон билан ўқиган, ҳатто бир-икки жойи-

Абдуқодир Ҳайитметов ва унинг «Эсловонома»си тўғрисида

Халқимизда «Қари билганини пари билмас», деган аjoyиб нақл бор. Бу мақол катта ҳаёт йўлини босиб ўтган ва шу машаққатли йўлда қанчадан қанча машхур ва номашхур кишиларни кўрган, қанчадан қанча яшш ва ёмон воқeаларнинг шохиди бўлган замондошларимиз ҳақида айтилгандай, гўё.

мида жуда кўп шаҳар ва қишлоқларда бўлди, жуда кўп кишилар билан учрашди. Ҳаётдан барвақт ўтган илм-фан, адабиёт ва санъат арбоблари хотираси олдидаги инсоний бурчинини ўтаб, улар тўғрисида бир-биридан мароқли хотиралар ёзиб қолдирди.

ри ўз даврида шухрат қозongan ва бу жанрнинг ёш шoirлар ижодига кириб келишида ҳам муайян роль ўйнаган. Эҳтимол, Абдуқодир ақаниннг юқорида эълон қилинаётган «Эсловонома»сини шарҳлаш шарт эмасдир. Лекин хурматли «хурият»хонларга ташунари бўлиши учун қамини фақат бир нарсани айтмоқчиман, холос.

Танишув

ЯШАГУМ КЕЛАДИ ИЖОДИ...

КЕЧИР

Кўзи ёнган «Етти қароқчи» «Олтин қозик» отларни поилар. «Тонг юлдузи» — уйғонган соқчи, «Эгизаклар» ўқ-ёйин шайлар.

Сени эслаб, бағрим эзилди, Илк севгилим — етган омадим. Қулибмада бир оғриқ сезилди, Тун ухлади — мен ухламадим...

Ўти борар «Сомон йўли»дан, Шодликларим ортилган қарвон. Кўтарилмай — гамнинг мўлдан, Синар кўкка қўйилган нарвон.

Хотиралар — армон боғида, Йўлаб, йўлаб ташлайди одим. Юлдуз нури, ой қучоғида, Тун ухлади — мен ухламадим...

Қулиб-қулиб кўтарар само, Ўн саккиз минг олам юқини. Ғарб томонга кетган ойомо, Қайтади. Сен қайтмайсан энди.

Кечир. Қалқонсиз қолган қоя, Ишончингми мен оқламадим. Қиллолмадим сени ҳимоя, Тун ухлади — мен ухламадим...

ҲАКИКАТ

Ҳақиқат бу — энг баланд чўққи, Этавермас ҳар кимга насиб. Чикқунингча поилар ёв ўқи, Нишонга сен жуда муносиб.

Яратганга яқиндир қуёш, Адолатни бўлмади отиб. Юксакликдан юмалаган тош, Фанимларни кетар йўқотиб.

МЕЗОННИНГ СЎНГГИ КУНИ

Мезоннинг энг сўнги куниди Сени кўрдим. Уқиндим бахтдан. Олтинлар апроқлар сочинганга, Кўнарди, узилди даракдан.

Дардли нигоҳингга тикилиб, Оғриқдан юрагим силкинди. Кўп учиб, тўзиган оқ иллар, Соқларим ичига беркинди.

ТАҚДИР

Тақдир менга боқди. Йўлда, Мен тақдирга боқмадим. Бир қиз менга ёқди жуда, У қизга мен ёқмадим.

Ушба қолдим — бир барорсиз, Овсиз қайтган овчига. Рад жавобин берибди қиз, Мен юборган совчига.

Очилмади раҳми келиб, Ишқ боғининг дарчаси. Ул сулувада кетди қолиб, Юракнинг бир парчаси...

Кўкда булут бўлди қози, Ёмғир ёғди — ювилдим.

ЎТИНЧ

Мен сизни кўрдим-у бир бора, Боғландим қундан кун тобора. Кўнмайман. Кўнглиминг йўллари Барибир сиз томон оборар.

Кўнмаган кўнглимни йўқ этиб, Яшагим келади, унутиб... Ўтаман таги лой дарёдан, Сиз уни қўясиз тинитиб.

Изламанг. Толдириб кўзларни, Оёғим қолдирган изларни. Уларни тўқинлар йўқотган, Аламдан кўролмайд бизларни.

Ой, юлдуз — кўкдаги эртасмас, Ёнмаган юрак бу оғриқтасмас. Туним — кун. Бир қуёш нуридан, Сиз ўша... Бошқаси керактас!

Йўларим тополмас ниҳоя, Йўқликман. Вужудим — бир соя, Сиз учун сўзлашга сўзим йўқ, Мен учун бир қараш, кифоя.

Рўзимурод АЛИЕВ, Шаҳрисабз

Маълумот

ДУНЁГА ВУРУҒ ОСТОНЛАР

«Энг машхур ёзувчи»

Буюк британиялик Агата Кристининг 78 та детектив романи жаҳоннинг 44 тилига таржима қилинган ва 2 миллиард тиражда сотилган. Адибаниннг йиллик гонорари 4 миллион долларни ташкил этган.

«Энг сермахсул романапис»

Бразилиялик адиб Жозе Карлуш де Инез 1986 йилнинг июнидан 1996 йилнинг августига қадар 1058 та роман ёзган.

«Энг ёш муаллиф»

Ренди Нейл (Ливан) ўзининг «Қасос» номли илк романини 1998 йили — эндигина 12 ёшга тулган пайтда чоп этган. Кичик адиб иккинчи ва учинчи йиллик асарларини эса 13 ҳамда 14 ёшлигида ўқувчиларга тақдим этган.

«Энг узун роман»

Француз адиби Марсель Прустинг «Йўқотилган вақт изидан» романи 13 том, 9 609 000 сўздан иборат. Асарнинг биринчи жилди 1912 йилда чоп этилган. Сўнги олти том эса адиб вафотидан кейин дунё юзини кўрган.

«Энг катта таржимаи ҳол»

Буюк Британиянинг машхур бош вазири сэр Уинстон Черчиллинг таржимаи ҳоли 8 та асосий ва 16 та қўшимча томлардан ташкил топган. Асар Черчилнинг ўғли Рендалф ва тарихчи Мартин Гелберт томонидан ёзилган.

«Энг йирик адабий мукофот»

Энг сара нарсий асарлар учун бериладиган Халқаро Дублин адабий мукофоти соҳибига 100 минг ирланд фунти (130 900 доллар) тақдим этилади.

«Энг катта китоб»

АҚШнинг Колорадо штатида 1976 йилда 2,74х3,07 метр ҳажми 300 саҳифадан иборат «Суперкитоб» чоп этилди. Китобнинг оғирлиги — 252,6 кг ни ташкил қилди.

Афсус

МАКУЛАТУРАДАГИ КИТОБЛАР

Сўнги пайтларда китобга бўлган эътибор сусайиб кетаяпти деган гапларни бот-бот эшитамиз. Бу гапда жон борга ўхшайди.

Яқинда бир иш билан «қоғоз қабул қилиш маскани» (макулатура)га борувдим. Кириб, ҳайрон қолдим: бироз бетартиблигини ҳисобла олгананда, — нақд кутубхонанинг ўзи. Тахлаб қўйилган китобларни бир-бир кўздан кечира бошладим: жаҳон адабиети — Пушкиндан тортиб, Айтматовгача топилди. Ҳатто миллий адабиётимиз намояндalари Навоий, Абдулла Қаҳҳор, Улмас Умарбековларнинг айрим машхур китобларини кўриб, йиғламоқдан бери бўлсан, киши.

Иккинчи тарафга қараб улардан бир нечтасини танлаб олдим. Ҳар бир китоб учун (унинг қиймати олдига арзимас пул) 150-200 сўздан мулозим. Эшикдан чиқиб кетаётим, ўрта ёшлардаги аёлнинг қатта халтада бир дунё китоб олиб кираётганини кўриб, яна ортага қайтдим. Аёл дўкондор билан китобларни «кило» ҳисобидан нарҳлади. Бу орада мен бир четда уюм бўлиб ётаман янги китобларни кўздан кечиршига улгурдим. Ақсари русча адабиётлар экан. Бир пайт қўлимга ўзбек тилидаги китоб шилди. Тезда муқовасига кўз югуртир-

дим: «Кўнчандан жонон ўтганда». Муаллифи таниқли бир шоир... Ҳафсала билан арақ-лаша тушдим. Сўнг китобнинг биринчи бетига ёзилган кўйидаги сўзларни ўқиб, ҳайратдан ёқа ушлаб қолдим: «Қўзим Муни-сахона! Бахту баҳорингиз барқарор бўлган! Қамолнингизи кўриб қувониб торш орзусидаги амакингиз»

«Муаллиф. Имзо. 29.06.94» — Ахир бу нима деган гап! Бизларча нима бўлапти ўзи! — деб бақириб юбордим бехотиёр. «Кутубхона» ҳўжайини менга ҳайрон тикилиб қолди.

Китоб жавонидидаги севимли китобларимдан биз нечтаси, муаллифининг узидан даст-тахт олиш учун қанча елиб-югурганман. Шахсий имзолардан кейин китобнинг қадри мен учун қанчалар ошганини баъзилар ҳатто тасаввур ҳам қилолмади.

Севимли адибларимизга бўлган ҳурмат, асарларига бўлган эътибор шундай бўлиши керакми? Китобни ноилоҳж 100 сўмга сотиб олдим.

Расул КУШЕРБОВ, ЎзДЖТУ талабаси

Жаҳонгир МИРЗО чизган сурат

Муносабат

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинапти. Сайт эгалари ўз олдларига юксак мақсадларни қўйишгани кўриниб турибди. Сайтдаги пойтахт олий ўқув юрталари ва кутубхоналар тўғрисидаги маълумотлар билимга чанқоқ ёшларга асқотиши табиий. Шунингдек, кўнгило-чар саҳифалар тендошларнинг бўш вақтини мароқли ўтказишга кўмаклашади, албатта. Ёшлар ҳаётига бевосита дахлдор ўзбек тилидаги сайтининг ташкил этилгани қувонарли воқеа. Бирок...

Тинимсиз тарғиб-ташвиқ қилинаётган сайтга қирар эканман, энг қилаётиборимни тортган жияҳт бош саҳифани рус тилида очилгани бўлди. Аста қидириб, ўзбекча саҳифага ўтадиган тугмани ҳам топиб олдим. Бейхотиёр «Камолот» ЕИХ Тошкент шаҳар бўлими портали» деган ёзув ёнидаги суратларга

диққат қилдим. Ҳаммани ҳам хаёлини банд этиши мумкин бўлган биринчи ҳамда учинчи суратда қиз билан йигит тасвирланган ва иккала суратда ҳам қиз... минч-юбкада. Энг ҳайратланарли

тасвирларни иккинчи суратда кўриш мумкин. Катта магнитофон кўтариб олган, либосларини ҳам ажаботвор йигит торшим қилган, бунга-да қаноат қилмай қоринни ҳам очиб олган қизнинг белидан ушлаяпти. Қизик ва аjoyиб томоша. Шундай эмасми?

Мамлакатимиз ёшларини эзгу гоёлар, ватанпарварлик, миллий қадриятларга содиқлик руҳида тарбиялашни бош мақсад қилиб олган «Камолот»нинг бундай антирекламаларини қандай изоҳлаш мумкин? Ахлоқсизликни тарғиб қилувчи сайтлар шундоқ ҳам қўлаиб кетаётган бир пайтда ёшлар эътиборини тор-

тишинг бошқа йўли топилмадикин? Сайтинг бошқа бўлимларига ҳам назар ташлаймиз. Қизиқиб кирганим бадиий адабиётлар саҳифасида Умар Хайёмнинг «Рубоийт»и ва Абдулла Қаҳҳорнинг «Нутқ» фельетонидан бошқа ўзбекча асарларни топа олмадим. Дарсликлар саҳифасида ҳам шу ҳолатни кузатиш мумкин.

Нима бўлганда ҳам, «Камолот» замон талабидан келиб чиқиб, ёшларга мўлжалланган Интернет саҳифа ташкил қилгани яхши иш бўлибди. Лекин ушбу сайт ҳаракатининг номи, нуфузи, даражаси ва мақсадларига мос келса, янада аъло бўлар эди.

Давронбек ТОЖИЛИЕВ

HURRIYAT logo and contact information: Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси. Тахририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-й. Тел-факс: 142-49-91. Тел: 135-39-01, 142-52-72.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Исмат ХУДОЁРОВ. Тахрир ҳайъати: Хуршид ДУСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Наим КАРИМОВ, Абдуқодир ИБРОҲИМОВ, Ҳаким САТТОРИЙ (масъул котиб), Раҳмон КЎЧҚОР, Шерзод ҒУЛОМОВ.

Газета Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 034-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими — А-2. Индекс: Яқка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233. Газетада чоп этилган мақолалардаги фактлар учун муаллиф жавобгар.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида босилди. Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Навбатчи: Ислол СУЛТОНОВ. Топшириш вақти — 21.00. Топширилди — 20.00. Буюртма — Г - 855. Т: 3204. 1 2 3 4 5 6. Тахририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.